

N:o 368

Laki**holhouslain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 8 päivänä huhtikuuta 1983

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä elokuuta 1898 annetun holhouslain 23 a ja 57 §, sellaisina kuin ne ovat, 23 a § 5 päivänä syyskuuta 1975 annetussa laissa (711/75) ja 57 § 17 päivänä tammikuuta 1936 annetussa laissa (53/36),

muutetaan 2 luvun otsikko, 16—22 §, 3 luvun otsikko, 23—31 §, 4 luvun otsikko, 33—37 §, 42, 43 ja 46 §, 8 luvun otsikko, 73, 75 ja 79 §,

sellaisina kuin niistä ovat 16 ja 18 § 3 päivänä kesäkuuta 1976 annetussa laissa (457/76), 17 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 30 päivänä toukokuuta 1969 annetulla lailla (343/69), 23 § muutettuna 23 päivänä syyskuuta 1948 annetulla lailla (686/48) ja mainitulla 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla, 24, 26 ja 37 § 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetussa laissa (241/29), 28 § 10 päivänä tammikuuta 1969 annetussa laissa (8/69), 34 § mainitussa 17 päivänä tammikuuta 1936 annetussa laissa ja 46 § 30 päivänä toukokuuta 1980 annetussa laissa (398/80), sekä

lisätään lakiin uusi 17 a—17 d ja 75 a § seuraavasti:

2 luku

Vajaavaltaisuus

16 §

Vajaavaltainen on henkilö, joka ei ole täyttänyt kahdeksaatoista vuotta (alaikäinen) tai joka on tuomioistuimen päätöksellä julistettu holhottavaksi.

17 §

Holhottavaksi voidaan julistaa henkilö, joka on kykenemätön huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista ja hänen taloudellinen asemansa, toimeentulonsa tai muut tärkeät etunsa ovat tämän johdosta ilmeisesti vaarassa.

Ketään ei ole julistettava holhottavaksi, jos hänen etunsa voidaan riittävästi turvata määrämällä uskottu mies huolehtimaan hänen asioistaan.

17 a §

Holhottavaksi julistaminen on voimassa toiseksi tai tuomioistuimen päätöksessään asettaman määräajan.

Holhottavaksi julistaminen raukeaa, kun tuomioistuimen asettama määräaika on päättynyt, jollei vajaavaltaista tätä ennen ole uudelleen julistettu holhottavaksi.

17 b §

Alaikäinen voidaan julistaa holhottavaksi siten kuin 17 §:ssä on säädetty sen jälkeen kun hän on täyttänyt seitsemätoista vuotta. Päätös, jolla alaikäinen on julistettu holhottavaksi, tulee voimaan kun holhottavaksi julistettu täyttää kahdeksantoista vuotta.

Jos holhottavaksi julistaminen on voimassa määräajan, voidaan holhottavaksi julistamista koskeva asia panna uudelleen vireille ja ratkaista sen jälkeen kun määräajasta on enää jäljellä enintään yksi vuosi.

17 c §

Holhottavaksi julistaminen on tuomioistuimen päätöksellä kumottava, jos holhottavaksi julistamisen perusteita ei enää ole olemassa.

17 d §

Holhottavaksi julistamista koskeva asia pannaan vireille hakemuksella, jos hakija itse pyytää, että hänet julistettaisiin holhottavaksi.

Holhottavaksi julistamista koskevan kanteen voi nostaa holhottavaksi esitetyn puoliso tai sukulainen sekä holhouslautakunta.

Holhottavaksi julistamisen kumoamista koskeva asia pannaan vireille hakemuksella. Hake-

muksen voi tehdä vajaavaltainen ja hänen holhoojansa sekä se, jolla 2 momentin nojalla on puhevalta holhottavaksi julistamista koskevassa asiassa.

18 §

Holhottavaksi julistamista koskevassa asiassa on tuomioistuimen kuultava henkilökohtaisesti sitä, jota on esitetty holhottavaksi. Asia voidaan kuitenkin ratkaista kuulematta häntä henkilökohtaisesti, jos holhottavaksi julistamista koskeva vaatimus on ilmeisesti perusteeton tai jos kuulemisesta aiheutuu hänelle kohtuutonta haittaa.

19 §

Jos holhottavaksi julistamista koskevaa asiaa ei heti voida ratkaista ja viivytyksellä ilmeisesti vaarantaa sen etuja, jota holhottavaksi julistaminen tarkoittaa, voi tuomioistuin määrätä uskotun miehen hoitamaan hänen asioitaan, kunnes asiasta lopullisesti päätetään.

Jollei 1 momentissa säädettyjä toimenpiteitä voida pitää riittävinä sen etujen suojaamiseksi, jota holhottavaksi julistaminen tarkoittaa, voi tuomioistuin määrätä, että hän on holhouksen alainen, kunnes asiasta lopullisesti päätetään.

20 §

Vajaavaltaisella ei ole oikeutta itse määrätä omaisuudestaan eikä tehdä sopimuksia tai muita oikeustoimia, ellei laissa ole toisin säädetty. Vajaavaltainen voi kuitenkin tehdä oikeustoimia, jotka ovat olosuhteisiin nähden tavanomaisia sekä merkitykseltään vähäisiä.

Vajaavaltaisella on oikeus itse määrätä siitä, minkä hän on vajaavaltaisuuden aikana omalla työllään ansainnut, tämän omaisuuden tuotosta sekä siitä, mikä on tullut tällaisen omaisuuden sijaan.

Holhooja voi holhouslautakunnan suostumuksella ottaa hoitoonsa 2 momentissa mainitun omaisuuden, jos vajaavaltaisen etu sitä vaatii.

21 §

Oikeustoimi, jonka tekemiseen vajaavaltaisella ei lain mukaan ole ollut oikeutta, ei sido vajaavaltaista, ellei hänen holhoojansa ole antanut siihen suostumustaan. Vajaavaltaisen tekemä oikeustoimi tulee häntä sitovaksi, jos hänen holhoojansa tai hän itse täysivaltaiseksi tullaan on sen hyväksynyt.

Vajaavaltaisen oikeudesta tehdä testamentti säädetään perintökaareissa.

22 §

Jos sopimus, jonka vajaavaltainen on tehnyt ilman tarvittavaa suostumusta, ei tule sitovaksi, on kummankin sopijapuolen palautettava, mitä hän sopimuksen perusteella on vastaanottanut, tai, jollei tämä ole mahdollista, korvattava sen arvo. Vajaavaltainen ei kuitenkaan ole velvollinen suorittamaan korvausta yli sen, mitä on käytetty hänen kohtuulliseen elatukseensa tai mikä muutoin on tullut hänen hyödykseen.

3 luku

Holhoojat

23 §

Alaikäisen holhoojia ovat hänen huoltajansa, jollei toisin ole päätetty taikka jäljempänä toisin säädetä.

Kun henkilö julistetaan holhottavaksi, tuomioistuimen on määrättävä hänelle holhooja.

Jos vajaavaltaisella ei ole holhoojaa, tuomioistuimen on määrättävä hänelle holhooja.

24 §

Vajaavaltaiselle voidaan tarvittaessa määrätä useampia holhoojia. Tuomioistuin voi päättää, että holhoukseen kuuluvat tehtävät jaetaan sen määräämällä tavalla holhoojien kesken, jos tätä on pidettävä tarpeellisenä tehtävien laajuuden vuoksi tai muusta syystä.

25 §

Kun holhoojan määräämistä koskeva asia on tuomioistuimessa vireillä, tuomioistuin voi määrätä soveliaan henkilön holhoojaksi, kunnes asiasta lopullisesti päätetään.

26 §

Vajaavaltainen ei voi olla holhoojana. Jos holhooja julistetaan holhottavaksi, lakkaa hänen holhoojantoiimensa.

Jos alaikäiselle on määrätty holhooja sen johdosta, että hänen huoltajansa on alaikäisyyden vuoksi vajaavaltainen, holhoojaksi määrätyn tehtävä lakkaa, kun huoltaja täyttää kahdeksantoista vuotta.

27 §

Holhoojaksi voidaan määrätä tehtävään sopiva henkilö, joka antaa tähän suostumuksensa ja joka kykenee hoitamaan tehtävänsä moitteettomasti ja vajaavaltaisen etua silmällä pitäen. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon hol-

hoojaksi esitetyn henkilön taito ja kokemus sekä holhoukseen kuuluvien tehtävien laatu ja laajuus.

28 §

Jos holhooja osoittautuu tehtävänsä sopimattomaksi, tuomioistuimen on vapautettava hänet tehtävästään.

Holhooja on samoin vapautettava tehtävästään, jos hän sitä pyytää. Jos vanhempi on sekä alaikäisen lapsensa holhooja että huoltaja, voidaan hänet omasta pyynnöstään vapauttaa holhoojan tehtävästä vain, jos tähän on olemassa erityisiä syitä.

29 §

Kun asia, joka koskee holhoojan vapauttamista tehtävästään, on vireillä tuomioistuimessa, voi tuomioistuin vapauttaa holhoojan tehtävästään sekä tarvittaessa määrätä soveliaan henkilön holhoojaksi, kunnes asiasta lopullisesti päätetään.

30 §

Asia, joka koskee holhoojan määräämistä vajaanvaltaiselle, holhoojan vapauttamista tehtävästään tai tehtävien jakamista holhoojien kesken, pannaan vireille hakemuksella.

Hakemuksen voi tehdä holhooja, vajaanvaltainen itse, jos hän on täyttänyt viisitoista vuotta, vajaanvaltaisen puoliso tai sukulainen sekä holhouslautakunta ja, vajaanvaltaisen ollessa alaikäinen, hänen huoltajansa tai sosiaalilautakunta.

31 §

Käsiteltäessä asiaa, joka koskee holhoojan vapauttamista tehtävästään, on holhoojalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin asiasta lopullisesti päätetään, jos kutsu voidaan antaa holhoojalle tiedoksi.

4 luku

Holhoustoimen hoitamisesta

33 §

Holhoojan tulee hoitaa vajaanvaltaisen omaisuutta sekä edustaa vajaanvaltaista hänen omaisuuttaan koskevissa asioissa. Tässä tehtävästään holhoojan tulee tunnollisesti pitää huolta vajaanvaltaisen oikeuksista ja edistää vajaanvaltaisen parasta.

34 §

Holhoojan tulee turvata holhottavaksi julistetulle sellainen hoito ja huolenpito, jota on pi-

dettävä asianmukaisena vajaanvaltaisen huollon tarpeen ja muiden olosuhteiden kannalta.

35 §

Holhoojalla on oikeus vajaanvaltaisen puolesta antaa ja vastaanottaa tahdonilmaisuja sekä muutoinkin tehdä vajaanvaltaisen puolesta tämän omaisuutta koskevia oikeustoimia. Holhooja ei kuitenkaan saa lahjoittaa vajaanvaltaisen omaisuutta.

Holhooja ei saa edustaa vajaanvaltaista oikeustoimessa, jonka toisena osapuolena on holhooja itse tai hänen puolisonsa tahi joku, jota holhooja edustaa. Kun sisarusten holhoojana on sama henkilö, on hänellä kuitenkin valta edustaa sisaruskia perinnönjaossa, jos näiden edut eivät ole perinnönjaossa esitettyjen vaatimusten tai muiden jakoon liittyvien seikkojen johdosta ristiriidassa keskenään.

36 §

Jos vajaanvaltaisella on useampia holhoojia, on heidän yhdessä huolehdittava holhoukseen kuuluvista tehtävistä, jollei tuomioistuin ole päättänyt tehtävien jaosta holhoojien kesken.

Jos holhoojat eivät ole yksimielisiä asiassa, josta heidän tulee yhdessä päättää, voidaan asia saattaa holhouslautakunnan ratkaistavaksi.

37 §

Holhoojan on kuultava vajaanvaltaista asiaa, jota vajaanvaltaisen kannalta on pidettävä tärkeänä. Kuuleminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos vajaanvaltainen ei kykene ymmärtämään asian merkitystä.

42 §

Vajaanvaltaisen omaisuutta on hoidettava sillä tavoin, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää vajaanvaltaisen hyödyksi.

43 §

Vajaanvaltaiselle on jätettävä se omaisuus, jota vajaanvaltainen tarvitsee henkilökohtaista käyttöönsä varten, sekä käteisvaroja se määrä, jota vajaanvaltaisen tarpeisiin ja muihin olosuhteisiin nähden on pidettävä kohtuullisena.

Holhoojan on säilytettävä vajaanvaltaisella omaisuus, jota tämä vajaanvaltaisuuden kestäessä tai myöhemmin tarvitsee asumista tai elinkeinon harjoittamista varten tahi jolla muutoin on vajaanvaltaiselle erityistä arvoa.

Muu omaisuus, jota ei ole käytettävä vajaanvaltaisen elatukseen tai muutoin vajaanvaltaisen tarpeisiin, on sijoitettava siten, että sen säily-

misestä on riittävä varmuus ja että sille saadaan kohtuullinen tuotto.

46 §

Jos holhooja on tyytymätön holhouslautakunnan päätökseen tässä luvussa mainitussa asiassa, hänellä on oikeus saattaa asia tuomioistuimen tutkittavaksi viimeistään siinä istunnossa, joka ensiksi pidetään kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun hän sai tiedon päätöksestä.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

73 §

Tiedoksiannon toimittamisesta holhouslautakunnan käsiteltävässä asiassa huolehtii holhouslautakunta. Tiedoksianto on toimitettava haastietiedoksiantona tai postitse saantitodistusta vastaan siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) on säädetty. Tiedoksianto viranomaiselle saadaan toimittaa virkakirjeellä postitse tai lähetin välityksellä.

Tiedoksiannosta tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

75 §

Tuomioistuimen päätöstä, jolla henkilö on julistettu holhottavaksi tai joka koskee holhoojan tai uskotun miehen määräämistä tai vapauttamista tehtävästään, on noudatettava, vaikka päätös ei olekaan saanut lainvoimaa.

Jos hovioikeus muutoksenhaun johdosta kumoaa alioikeuden päätöksen, jolla henkilö on julistettu holhottavaksi, on hovioikeuden päätöstä noudatettava vasta kun se on saanut lainvoiman, jollei hovioikeus ole päätöksessään toisin määrännyt.

Tuomioistuimen päätöstä, jolla holhottavaksi julistaminen on kumottu, on noudatettava vasta kun päätös on saanut lainvoiman.

Helsingissä 8 päivänä huhtikuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Holhottavaksi julistamista tai holhoojan tai uskotun miehen määräämistä tai vapauttamista tehtävästään koskeva päätös, joka on annettu asian ollessa vireillä tuomioistuimessa, on voimassa kunnes asiasta lopullisesti päätetään, jollei päätöstä tätä ennen peruuteta tai muuteta. Päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

75 a §

Päätöksestä, jolla henkilö on julistettu holhottavaksi, on tiedotettava julkaisemalla päätös virallisessa lehdessä. Päätös, jolla holhottavaksi julistaminen on muutoksenhaun tai hakemuksen johdosta kumottu, on samoin julkaistava virallisessa lehdessä sen jälkeen kun päätös on saanut lainvoiman.

79 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1984.

Tämän lain säännöksiä on sovellettava myös silloin, kun henkilö on julistettu holhottavaksi tai kun holhousaikaa on pidennetty ennen tämän lain voimaantuloa.

Päätös, jolla henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa julistettu holhottavaksi tai jolla holhousaikaa on pidennetty, on voimassa myös tämän lain tultua voimaan, jollei holhottavaksi julistamista kumota tuomioistuimen päätöksellä tai päätöstä muuteta siten, että holhottavaksi julistaminen on voimassa tuomioistuimen asettaman määräajan.

Asiassa, joka tämän lain voimaan tullessa on muutoksenhaun johdosta vireillä ylemmässä tuomioistuimessa, on sovellettava tämän lain säännöksiä.

Milloin laissa tai asetuksessa on viitattu lainkohtaan, jonka tilalle on tullut tämän lain säännös, on tämän lain säännöstä sovellettava.

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*